

Чхайдзе Анна Олександрівна

Аспірантка Херсонського
державного університету

**ДІАГНОСТИКА МОТИВАЦІЇ УКЛАДАННЯ СІМ'Ї ЗА
ДОПОМОГОЮ АВТОРСЬКОЇ АНКЕТИ
«МОТИВИ СТВОРЕННЯ ШЛЮБУ»**

У статті наведена необхідність розробки авторської анкети, погляди різних авторів на мотиви створення шлюбу. Описана авторська анкета, методика проведення та обробки результатів.

Ключові слова: мотиви вступу у шлюб, біологічні мотиви, економічні мотиви, соціально-культурні мотиви, духовні мотиви.

Постановка проблеми. Вивчення сучасної молоді сім'ї, особливо мотивів вступу в шлюб молодих людей обумовлене досить сильними змінами всього українського суспільства. У науковій літературі давно йде обговорення трансформацій сімейно-шлюбних відносин, зміна ціннісних орієнтацій молодих людей (змінюється місце сім'ї серед найважливіших цінностей) і т.д. Офіційно існує два погляди на ці зміни. Перший, його можна назвати «песимістичний», вказує на те, що відбувається падіння сім'ї як головної людської цінності, моральні підвалини розбещені, і все, що відбувається зараз веде до загибелі сім'ї в її звичному розумінні. Другий, «оптимістичний», говорить про те, що відбувається модернізація сім'ї, її ролі в житті людини, її структури, її функцій. Сім'я нікуди не зникає, а лише зазнає серйозних змін, що відповідають потребам і цінностям сучасної людини [1, с. 214].

У сучасному науковому просторі не має єдиної повної методики для діагностики мотивів укладання шлюбу. Тому нашою **метою** була розробка діагностичного інструментарію. Перш за все, побудова та використання психодіагностичного інструментарію має спиратися на етичні норми, прийняті у психологічному товаристві [2].

Для більш детального аналізу мотивів вступу в шлюб, ми розбили їх на групи, відповідно певним чинникам. У класифікації факторів ми будемо

спиратися на розробки З.І. Файбург, який зводить мотивацію шлюбу до трьох основних причин: біологічної, соціально-культурної та економічної. На нашу думку, в даній класифікації не вистачає окремого виділення емоційної причини створення шлюбу [4, с. 95]. Спираючись на концепцію С.В. Ковальова, який виділив провідні мотиви створення шлюбу – любов та духовні цінності, ми об'єднали їх у групу шлюбних мотивів «Духовні мотиви створення шлюбу» [3, с. 116]. Тому у своєму дослідженні ми будемо використовувати наступну класифікацію факторів, що впливають на рішення вступити в шлюб: 1) *Біологічні мотиви*; 2) *Економічні мотиви*; 3) *Соціально-культурні*; 4) *Духовні мотиви*.

У даному дослідженні існує небезпека отримання не достовірних даних, оскільки, можливо, не всі респонденти готові відкрито говорити про свої мотиви і не всі їх самі усвідомлюють. Але ми максимізуємо достовірність результатів за допомогою певного формату питань, в розробці яких ми спиралися на анкету дослідження молодят під керівництвом В.О. Сисенко [5, с. 76].

Мета нашої анкети: виявити мотиви вступу в шлюб у сучасного українського суспільства.

Анкета може бути використана в роботі психологів; соціальних працівників та педагогів; працівників шлюбних агентств та працівниками відділів запису актів громадянського стану. Може бути використана для дослідження людей від 16 років; не має обмежень за віком, за рівнем освіти або професійної діяльності.

За структурою запитань анкета має закриті питання - дають повний перелік варіантів відповідей. За формою запитань: прямі - дають змогу одержати інформацію безпосередньо від респондента. В нашій анкеті ми використовували шкальні запитання. Шкальні запитання мають шкалу виміру ознаки питання. Для відповіді на запитання ми пропонували опитуваним оцінити кожен мотив за п'ятибальною шкалою, де 5 – це дуже сильний вплив мотиву на рішення створити сім'ю, 4 – сильний, 3 – середня сила впливу, 2 –

слабка сила впливу і 1 – це дуже слабка сила впливу мотиву на рішення про створення сім'ї.

Авторська анкета «Мотиви створення шлюбу»

Добрий день!

Пропонуємо Вам взяти участь у дослідженні мотивів молодих людей вступу в шлюб. Отримані дані будуть використовуватися в узагальненому вигляді.

1. Ваше ім'я _____

2. Ваш вік _____

3. Ваша стать (необхідне підкреслити) **ч** **ж**

4. В якій мірі перераховані біологічні мотиви вплинули (вплинуть) на Ваше рішення вступити в шлюб?

Оцініть кожен мотив за шкалою :

дуже сильно -5

сильно - 4

важко сказати -3

слабо- 2

дуже слабо -1

Навпроти кожного мотиву поставте відповідну цифру:

Прагнення узаконити сексуальні відносини

Швидке народження дитини

Сексуальна сумісність

Зовнішня привабливість партнера

5. В якій мірі перераховані економічні мотиви вплинули (вплинуть) на Ваше рішення вступити в шлюб?

Оцініть кожен мотив за шкалою :

дуже сильно -5

сильно - 4

важко сказати -3

слабо- 2

дуже слабо -1

Навпроти кожного мотиву поставте відповідну цифру:

Матеріальна забезпеченість майбутнього (- ньої) чоловіка (дружини)

Наявність житлоплощі у майбутнього (- ньої) чоловіка (дружини)

Наявність особистого авто у майбутнього (- ньої) чоловіка (дружини)

Перспективна / престижна робота майбутнього (- ньої) чоловіка

(дружини)

Обіцянка матеріальної допомоги з боку рідних

Бажання пов'язати свою долю зі знаменитою, відомою у суспільстві людиною

Ділові стосунки (загальний бізнес)

6. В якому ступені перераховані соціально-культурні мотиви вплинули (вплинуть) на Ваше рішення вступити в шлюб?

Оцініть кожен мотив за шкалою :

дуже сильно -5
сильно - 4
важко сказати -3
слабо- 2
дуже слабо -1

Навпроти кожного мотиву поставте відповідну цифру:

Прагнення підвищити повагу в очах оточуючих
Прагнення вирватися з дому, стати незалежним від батьків
Прагнення відповісти на очікування родичів
Сформована традиція (рано чи пізно всі повинні вступити в шлюб)
Бажання досягти положення сімейної людини
Бажання відчувати упевненість в завтрашньому дні
Бажання позбутися самотності
Страх залишитися не заміжною (не одруженим)
Звичка у відносинах
Почуття жалості до партнера
Цікавість

7. Якою мірою перераховані духовні мотиви вплинули (вплинуть) на Ваше рішення вступити в шлюб?

Оцініть кожен мотив за шкалою :

дуже сильно -5
сильно - 4
важко сказати -3
слабо- 2
дуже слабо -1

Навпроти кожного мотиву поставте відповідну цифру:

Взаємна любов
Потреба у взаєморозумінні, підтримці, захисті
Прагнення проявити свою турботу
Спільність поглядів та інтересів
Дружба
Повага
Моральні якості в партнері
Бажання мати дітей

8. Ваша освіта (необхідну відповідь підкреслити):

Середня загальна
Середня спеціальна
Неповна вища
Вища
Друга вища

9. На даний момент Ви (необхідну відповідь підкреслити):

Навчаєтесь
Працюєте
Навчаєтесь і працюєте
Не навчаєтесь і не працюєте

10. Ваш сімейний стан (необхідну відповідь підкреслити) :

Заміжня (одружений)

Не заміжня (неодружений)

Дякуємо за увагу!

Для обробки даних анкети необхідно вирахувати середнє значення шкальних оцінок за кожним мотивом окремо. Для визначення впливу біологічних мотивів на створення шлюбу необхідно суму шкальних оцінок розділити на 4 (кількість зазначених мотивів). Для визначення впливу економічних мотивів необхідно суму шкальних оцінок розділити на 7. Для дослідження місця соціально-культурних мотивів – суму оцінок ділимо на 11. Та для дослідження місця духовних мотивів – суму шкальних оцінок ділимо на 8. Найбільше числове значення серед чотирьох досліджуваних мотивів вказує на переважання певного мотиву при створенні власної родини.

Література:

1. Гаспарян Ю.А. Семья на пороге XXI века (социологические проблемы) / Ю.А. Гаспарян. – СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1999. – 320 с.
2. Етичний кодекс психолога // Психолог. - 2004. - № 43 (139). - С.1-4.
3. Ковалев С. В. Психология семейных отношений / С.В. Ковалев. - М.: Педагогика, 1987. - 158 с.
4. Коростылева Л.А. Психология самореализации личности: брачно-семейные отношения / Л.А. Костылева. – СПб.: Изд-во СПбГУ, 2000. – 292 с.
5. Сысенко В. Супружеские конфликты / В. Сысенко. – М.: Мысль, 1989. - 176 с.